

Chân Dung một Cô Gái Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam....

Văn phòng nằm trên bờ con sông con Askerelva chảy qua trung tâm thủ đô Oslo. Qua cửa kính ra ban-công, Diễm nhìn những cây phong lá úa vàng soi bóng trên nước, tưởng tượng nếu đây là một căn phòng trong ký túc xá sinh viên, với người yêu bên cạnh, thì thơ mộng biết bao. Nhưng bây giờ trước mặt nàng là ông cảnh sát di trú và bên phải là một người con gái, cỡ tuổi Diễm. Cô xin tạm trú. Trước khi lên đây, một bà cảnh sát đã khám xét người và hành lý của cô. Bà muốn tìm biết cô gái thật sự là ai, tên tuổi thật là gì, nhà cửa thật ở đâu.

Trong ba bốn năm gần đây, nẩy ra một hiện tượng mới là mỗi năm có vài chục người Việt Nam tới xin tạm trú tại Na-uy, không một người nào là... người thật. Báo chí Na-uy gọi họ là ingen person, tương đương với nobody, Diễm và các đồng nghiệp thông dịch viên dịch đùa từng chữ là 'vô nhân'.

Trong cái túi xách nhỏ, có hình hai bàn chân, bà cảnh sát chỉ moi ra được một cái quần tây, một áo thun, một xú-chiêng, hai xì líp, một típ kem đánh răng, một bàn chải. Chân dung thật của cô gái không nằm trong cái túi xách. Bây giờ Diễm dịch cho ông cảnh sát thẩm vấn.

- Cô tên gì? - ông cảnh sát hỏi, sau khi bật máy PC.
- Nguyễn Thị Vân.
- Ngày sanh?
- 25.12.2006.
- Như vậy là cô sanh vào lễ Giáng Sinh và năm nay cô 16 tuổi?

Ông cảnh sát đưa mắt nghi ngờ nhìn cô gái ngồi trước mặt. Diễm đoán người đồng hương này nếu không già bằng ông Hồ thì ít nhất phải hai mươi lăm tuổi. Nàng biết theo luật lệ hiện hành, trẻ vị thành niên được nhiều đoàn thể can thiệp và bảo vệ, và nếu được chấp thuận tị nạn thì có thể kéo thêm cha mẹ, em út. Nhưng Diễm đoán lầm về vụ kéo thêm cha mẹ:

- Tên cha? - ông cảnh sát hỏi tiếp.
- Nói chung... Tôi không có cha.
- Tên mẹ?"
- Tôi không có mẹ."
- Ít nhất cũng có một người sanh ra cô chứ?"
- Tôi mò côi từ nhỏ, không biết gì cả..."
- Cô có giấy tờ gì không, như sổ thông hành, căn cước chẳng hạn?"
- Không."
- Không có giấy thông hành, làm thế nào cô có thể đi ra khỏi Việt Nam, và qua bao nhiêu biên giới tới đây được?"
- Không biết. Người ta đưa tôi đi."
- Người ta là ai?"
- Nói chung nà người giắt đi đấy."
- Có khi nào họ đưa qua trạm kiểm soát biên giới không?"
- Tôi không biết đâu là biên giới."
- Cô rời khỏi Việt Nam bao giờ?"
- Không nhớ."
- Cô nói phỏng chừng cũng được - ông vẫy vẫy những ngón tay như con chim bay - "một năm, một tháng, hay một tuần?"
- Khoảng một tháng."
- Cô nhớ đã đi qua một thành phố nào đặc biệt, ví dụ Paris, Berlin, Bắc Kinh?"
- Không nhớ. Không biết."

Suốt hai tiếng đồng hồ với hàng trăm câu hỏi, người cảnh sát chỉ nhận được một câu trả lời rất ư thoải mái "không biết." Chạm phải những lời nói dối quá xác xược, ông đỏ gay mặt như người bị xúc phạm nặng, nhưng lấy lại bình tĩnh, gõ vào máy vài dữ kiện vu vơ. Thấy hồ sơ sơ sài quá, ông ta cố gắng nhắc lại lần thứ ba một câu hỏi:

- Cô nói lại tôi nghe, cô từ Việt Nam tới Na-uy bằng phương tiện gì?"

Cô gái chắc đã được học tập kỹ, dư biết rằng ông cảnh sát muốn truy ra hãng máy bay chuyên chở để qui trách nhiệm, nên quay sang thông dịch viên nói:

- Chị lói với ló nà em đi bộ từ Cao Bằng sang Trung Quốc đấy, dzồi từ Trung Quốc đi bộ sang Nga, từ Nga sang đây bằng xe thùng đấy... Đã lói mí ló dzồi mà cứ hỏi mãi thế!”

Diễm dịch lại câu nói, bỏ câu ‘chị lói với ló’ đi - vì nàng biết nó ngán ngùi thế mà không tài nào dịch hết ý được. Ông cảnh sát ghi vào hồ sơ lời khai, chẳng cần biết đoạn đường từ Cao Bằng sang Nga dài bao nhiêu dặm, đi bộ mấy năm. Rồi ngẩng đầu lên hỏi theo đúng thủ tục:

- Cô muốn gì tại Na-uy?”
- Xin tị nạn.”
- Lý do tị nạn?”
- Nói chung nà ở Việt Nam đói quá.”
- Tại sao lại chọn Na-uy làm nơi tị nạn?”
- Nói chung nà nghe người ta bảo ở La-uy sướng thì trả tiền cho đường giầy đưa đi.”
- Cô phải trả bao nhiêu tiền?”
- Lăm ngàn đô.”
- Số tiền này từ đâu cô có, nếu cô đói?”
- Có cái ông gần nhà thấy tôi khổ thương hại cho tiền đi.”
- Ông ấy tên gì?”
- Không biết.”
- Địa chỉ?”
- Bên cạnh nhà tôi.”
- Hồi nãy cô nói vô gia cư, từ nhỏ sống ở ngoài đường?”
- Thì ở gần nhau ngoài đường.”

Diễm nghĩ bụng nếu có một nơi mà người vô gia cư có nhiều tiền như thế và hảo tâm như thế nhất định nàng sẽ tới đó xin tị nạn.

Ông cảnh sát khoanh tay, ngả lưng ra đằng sau như muốn thư giãn, rồi bấm nút ‘print’ vào máy PC. Bên ngoài ban-công một con bồ câu đáp xuống, thấy bóng nhiều người, lại bay đi. Ông cảnh sát đưa cô gái xuống phòng căn cước dưới tầng trệt để chụp hình, lăn tay, làm thẻ căn cước tạm. Diễm cũng là dân tị nạn - mệnh danh là ‘thế hệ thứ hai.’ Thấy cảnh này, Diễm nhớ lại những câu chuyện gian truân, bi hài mà ‘thế hệ thứ nhất,’ cha mẹ nàng, kể về chuyến vượt biên ba mươi sáu năm về trước, lúc nàng chưa sanh ra. Nhiều người hỏi tại sao phải liều mạng như vậy? Cha mẹ có một câu trả lời khá đặc biệt, tương đối khiêm nhường hơn phần đông - khát khao tìm một mảnh đất có thể lương thiện mà sống. Ông bà đã tìm được một mảnh đất như thế và sanh ra Diễm trên mảnh đất như thế. Diễm thừa hưởng tám lương thiện như suối nhận nước mạch từ đỉnh núi cao tinh tuyền. Diễm không biết nói dối - gần như. Nói ‘gần như’ là để trừ những lần như mẹ hỏi có bồ chưa nói chưa, bố hỏi mua cái cà-vạt cho bố bao nhiêu nói nửa giá, bạn trai hỏi em giận cái gì, nói không có gì cả...

Ông cảnh sát cầm từng ngón tay của cô gái lăn trên tấm kính đục, khi hình dấu tay hiện rõ nét và đầy đủ trên màn ảnh máy vi tính, với tín hiệu ‘Ready’, ông nhấn bàn đạp. Diễm nhìn những ngón tay thon khá đẹp của cô gái, tự hỏi tại sao cô có thể nói dối một cách tự nhiên như thế. Và Diễm cảm thấy một nỗi chán nản xen lẫn hổ thẹn về người cùng màu da.

Một chiều đầu mùa đông. Trận tuyết đầu tiên trong thành phố khiến đường xá hỗn loạn vì tai nạn xe cộ. Diễm rút trong cặp đi làm ra tờ báo cũ đọc lại, cho qua thời gian trôi rất nhanh mà xe buýt chạy rất chậm, và bụng bắt đầu đói. Tin có nghi vấn ông Arafat chết vì bị đầu độc; tin tuyết lở ở Miền Tây khiến 60 chiếc xe bị kẹt giữa đường; tin cảnh sát bắt được chín người trong một băng ăn cắp toàn người Việt Nam, hoành hành từ nhiều năm trên toàn quốc. Số thiệt hại cho các cửa tiệm lên đến nhiều chục triệu. Các mặt hàng được băng đảng này ưa chuộng là dao cạo Gillette, mỹ phẩm L’Oréal, nhất là thuốc quệt lông mày và tô mắt, có cả dầu cá. Chưa bắt được người đầu sỏ của tổ chức, nhưng trong số những người bị bắt có một người đàn bà tầm trứ can dự vào 19 vụ có tang chứng, người này đã có bốn tiền án ăn cắp.

Chuông điện thoại reo. Cảnh sát di trú cần Diễm đi thông dịch gấp. Cảnh sát hẹn mang xe đón đường xe buýt để rước Diễm đi ngay. Diễm moi gói bánh mì ăn dở ra ăn; nếu không bị kẹt xe, giờ này nàng đang ăn cơm với cha mẹ ở nhà, mẹ nói hôm nay sẽ làm món canh bí rợ.

Cô cảnh sát di trú mặc thường phục chiều nay sẽ gặp một người đàn bà trong tù để thông báo lệnh trục xuất. Khi người tù xuất hiện trước cửa phòng tiếp khách, Diễm thấy mặt quen quen. Người thiếu phụ nặng nề ngồi

xuống ghế bành, một tay đặt lên bụng lớn. Diễm để ý đến sự kiện nhỏ là trong căn phòng bây giờ có ba người đàn bà. Cô cảnh sát tự giới thiệu xong, mỉm cười hỏi cô tù, Diễm dịch lại:

- Cô khỏe không?"
- Khỏe."
- Bao giờ sanh?"
- Hai tháng nữa."

Cô háng giọng:

- Hôm nay tôi đến đây để nói về một việc khác, không liên quan gì tới việc trộm cắp - cô cảnh sát nói trong khi mở một cái kẹp hồ sơ bằng nhựa trong, lấy ra một tờ giấy - Tôi đến để báo cho cô biết về lệnh trục xuất.

Người thiếu phụ mang bầu mặt không biến sắc, bàn tay vẫn để trên bụng, cánh tay kia vẫn để xuôi theo đùi trên ghế da. Cô cảnh sát đưa cho Diễm tờ quyết định của bộ Nội Vụ, bảo dịch miệng cho đương sự.

Diễm dịch xong, đưa tờ giấy cho người con gái tên Vân ký tên. Bây giờ nàng đã nhớ ra đây là cô gái xin tằm trú vào đầu mùa thu. Nàng nhớ ra bàn tay đang đặt trên bụng kia đúng là bàn tay đẹp đặt trên tấm kính mờ để lấy dấu. Bàn tay táy máy trong bốn tháng nay làm điều đứng các siêu thị và cửa hàng khắp nước. Lại cùng một cảm giác gờm nhóm lên vào lòng Diễm.

Cô cảnh sát cắt tờ quyết định vào kẹp. Lấy một tờ giấy khác, cầm bút như sẵn sàng ghi chép.

- Xin cô nghe đây - cô cảnh sát mở đề cho một cuộc thẩm vấn cuối cùng - Cô không đủ lý do xin tị nạn, cộng thêm việc phạm pháp, cô không có con đường nào khác ngoài đường trở về nơi cô đã ra đi.
- Thế thì trả tôi về Đức."
- Tại sao lại Đức? Cô đi từ Việt Nam mà!"
- Tôi từ bên Đức sang..."
- Trong hai lần thẩm vấn trước đây cô nói từ Việt Nam, đi bộ sang Trung Quốc rồi sang Nga. Bây giờ lại nói từ Đức sang. Lờn nào là thật?"
- Cái thai lầy của một thằng Đức."
- Nhiều lần chúng tôi đã hỏi cha của thai nhi là ai, cô đều nói là không biết."
- Không biết... thật đấy. Nói chung nà đêm không thấy mặt."
- Dù cô không biết gì hết, không biết mặt người ngủ chung, không biết mình là ai, không biết cha mẹ là ai, không biết từ đâu tới, chúng tôi vẫn có cách tìm ra cô là ai. Và chúng tôi sẽ liên lạc với tòa đại sứ Việt Nam cấp giấy cho cô về Việt Nam."
- Lối thật cũng chết, lối dối cũng chết... - người tù nói nhanh, rồi lại vội nói - Chị đừng dịch cho ló nghe nhá!"
- Cô ấy nói gì?

Thấy Diễm không dịch câu nói của người đối thoại, cô cảnh sát hỏi:

- Cô ấy đổi ý, không muốn tôi dịch câu vừa nói."

Cô cảnh sát nhỏ giọng nói với người đàn bà mang thai:

- Xin cô cộng tác với chúng tôi để tiến hành cho sớm việc hồi hương, tránh cho em bé khỏi sanh ra trong tù."
- Tôi cũng không muốn sanh con trong tù..."
- Vậy tên thật cô là gì? Địa chỉ?..."

Người tạm gọi là 'Vân' không trả lời. Diễm bỗng thấy nét mặt của Vân mềm ra, như có một lớp sáp vừa tan để lộ cảm giác - khuôn mặt của một con người. Bất cứ tên tuổi cô là gì, đây là một người mẹ. Người mẹ đặt cả hai tay lên bụng, cúi xuống lầm bầm:

- Con tôi sinh trong tù à?"

Rồi im lặng. Diễm cảm thấy xót xa trong lòng. Cảm giác gờm nhóm từ bốn tháng nay biến thành một cảm giác ân hận. Diễm nghĩ đến thân phận chính mình - sở dĩ mình sống nhờn nhờ được, buổi sáng đứng bán nhà thuốc tây, buổi chiều đi nhảy aerobic, lâu lâu đi thông dịch lấy ngoại tài mua son phấn không cần ăn cắp... là vì cha mẹ mình đã chọn được con đường đúng ý nguyện: tới một nơi có thể lương thiện mà sống được.

Không, không phải cha mẹ chọn. Đó là Trời ban. Ba chục năm nay, bây giờ 'Kho Trời' đã khóa. Nếu cha mẹ nàng chậm chân, không chừng giờ này Diễm cũng là một người mở miệng bằng câu không biết, và không từ làm bất cứ việc gì để sinh tồn.

Lợi dụng lúc cô cảnh sát nói chuyện với bà gác tù, Diễm phá chút qui củ thông dịch, đưa tay bắt bàn tay mềm và ấm của Vân, chúc may mắn và ai ủi vài câu. Vân tỏ ra cảm động. Cuối cùng, nghĩ tới mai mốt Vân lên máy bay về Việt Nam, Diễm ái ngại hỏi:

- Liệu người lương thiện có sống được ở Việt Nam không?"
- Nương thiện nà cái gì?"